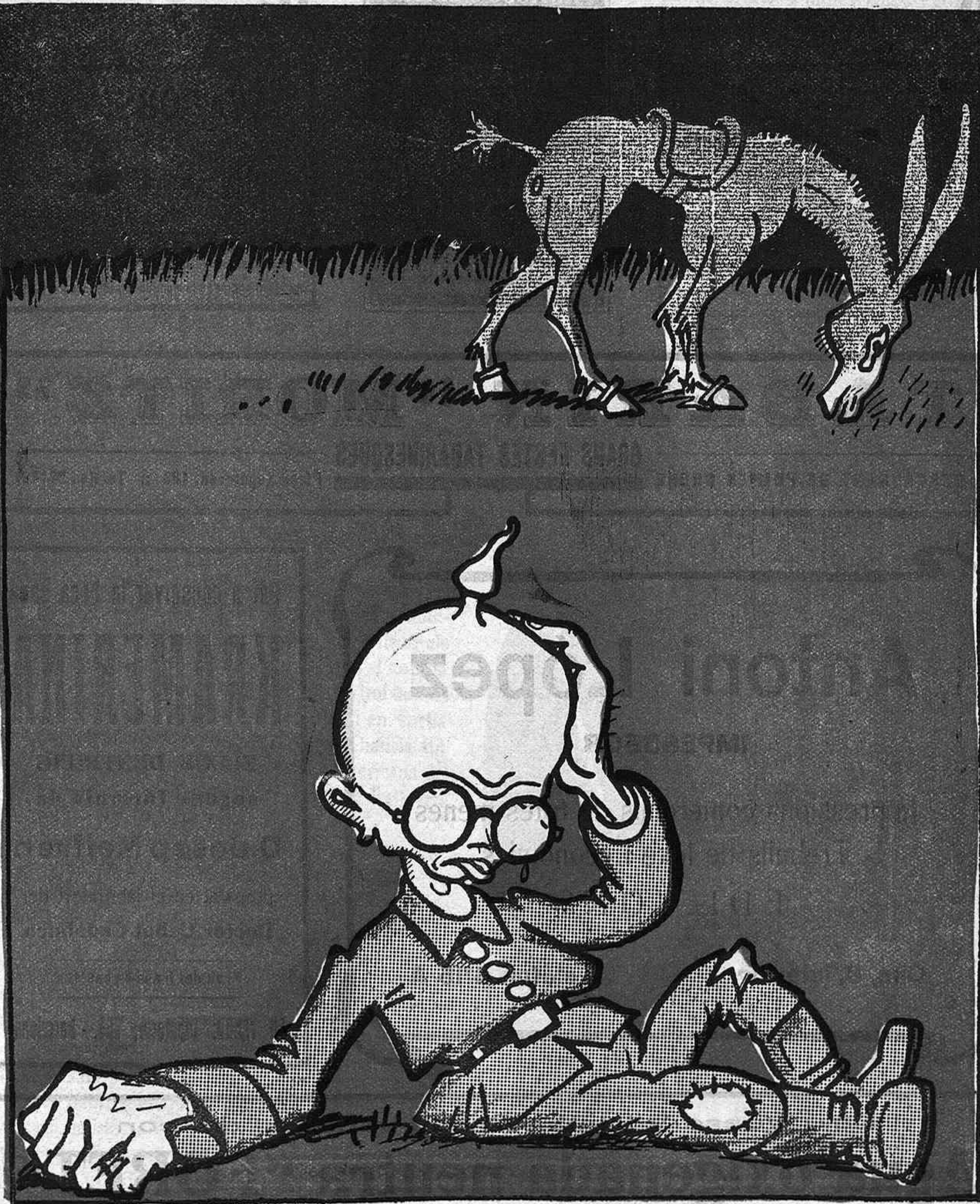

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2078

15 cèntims=Atrassats 30

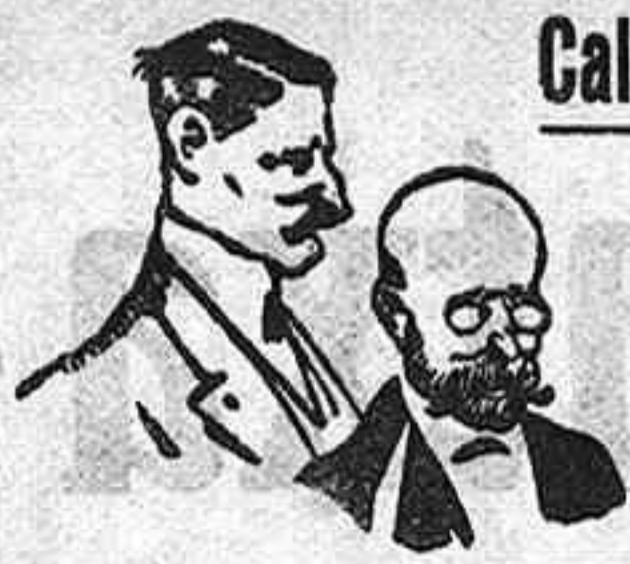
Barcelona, 25 Octubre de 1918

JA BRA HORA!

—Fins ara no he caigut del burro!

Calvicies - Caspa - Calda del CABELLO

CAPILAR

AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — ¡Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «Américan Clínica», Plaza Buensuceso, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

Bazar de la Unión

3, UNIÓN, 3
BARCELONA

Utils per a escriptori - Tintes superiors

El mejor disolvente de los uratos
Asesina de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos

Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE Y PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS "GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositorio:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÁ · Rambla San José, 14

HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2

FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1

VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña

FARMACIA LA CRUZ

en todas las buenas farmacias.

BLOKS NOTES a 10 cènts.

Bazar de la Unión Unió, 3-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construïdes,
sòlides i còmodes,
per a caça, camp i tennis,
són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes

Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Telèfon 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació, 264. - Barcelona

Enjuáguese Vd. la boca dos veces al día con
Agua oxigenada neutra "FORET"

y se preservará Vd. de la grippe

MOSAIC

QUESTS dies he anat distribuint les meves congratulacions. La meua alegria és per França, el cor del món, i per En Wilson la seva

consciència, per Bèlgica l'estoica, i... Com tots. Però al final, jo hi afegia: i pel nostre amic En Rovira i Virgili. Perquè si un home ha triomfat en la guerra és ell. Tots els pobles que ens semblaven inverossímils que ell protegia han estat lliberats; tots els mapes que pretenia modificar han canviat de línies i de colors conforme als seus desitjos. Totes les profecies nacionalistes que va fer han estat complertes. En Rovira i Virgili és el nostre petit Wilson.

Quan feiem *El Poble Català*, En Rovira i Virgili descobria, a nosaltres i a Catalunya, un nou poble esclau que anava per Europa cantant els seus *Segadors*. Aleshores varen aparèixer els ucranians, els ruthenis, els eslovacs i els eslovenis i els yugo-eslaus, els xecs i rumel·lis, els croates i els finesos. Abans de que En Wilson els passés revista, ja els havia revistat En Rovira. I com si no en tingués prou, carregava com sempre les butxaques de llibres i de diaris, n'extreia un de llibre i en sortia una nova nacionalitat. En Pompeius Gener hauria dit que en tenia de repetides. I jo mirava l'americana de En Rovira, com una americana Babel, on se barallaven totes les races i totes les llengües.

Nosaltres alguna vegada havíem arribat a sospitar que En Rovira s'empescava algun d'aquells pobles, que de eslaus si, ja n'hi havien, però que això dels eslovacs era una pensada seva, un desig nacionalista que li sortia a la fantasia. I ara tots aquests pobles criden, esvaloten, es fan independents, aixequen exèrcits i reben la benedicció pública d'En Wilson i la mirada d'En Rovira. Tot era cert. L'americana d'En Rovira i Virgili no era, com havíem temut, una americana de prestidigitador nacionalista, de on sortien tires de pobles anorreats.

En Rovira haurà d'estripar la seva «Història dels moviments nacionalistes». Però conforme ho faci, a mida que vagi declarant als seus pobles autònoms o independents, percebrà una desencantada tristesa. Catalunya no hi entra en aquestes lliberacions. Be és veritat que en la loteria nacionalista d'Europa, no havia comprat cap

dècim. Fóra d'En Brousse, ningú sabia res al món de Catalunya.

Però En Rovira, com el metge que té un malalt crònic a casa, i va curant els malalts de fora, llibertats els pobles optimits d'Europa, se dedicava als de l'Àsia. I de les seves butxaques, corns de l'abundància nacionalista, començaran a rajar siriacs, armenis, indics xinos i coxin-xinos.

Tornen les coses, se repeteix la història i retornen les epidèmies. Hem curiosejat per L'ESQUELLA de les darreries de 1889 i principis de 1890, i hem trobat que fa vintivuit anys les passes eren exactament iguals a les de avui.

Els serveis mortuoris desorganitzats, però ni un regidor malalt. Com avui. La malaltia atacava a les testes coronades. Avui estan malalts la família imperial ale-

LA NOVA EXTRAORDINÀRIA

—Saps qui no és mort?
—Qui?...

manya, el nostre rei i ha mort el príncep de Suècia. La mortalitat, deia L'ESQUELLA amb una mica de volterianisme, s'extrema en el periodisme catòlic i conservador. Avui, també els predilectes de Déu són cridats a la seva presència.

Dues coses han variat, el nom i la profilaxis. En 1890 la gent prenia ginebra i ara se dedica al cognac. Aleshores la grip era grip, però sobre tot *trancazo* i *dengue*. El Doctor Giné i Partagàs va trobar que la passa tenia trenta quatre noms. Uns arribaren a dir-li «la cocota» i altres «Don Simón».

Els metges no'n sabien res, ni del microbi, ni de la seva terapèutica. La gent se moria. Barcelona feia llit. Una desorganització horrorosa presidia l'epidèmia. Al cap dels anys els metges segueixen no sabent res. La gent se mor.

Però la gent permaneix sostenint la seva fe en la beguda. Cada hora se mata el cuc, amb aguardent els pobres, amb cognac els menestrals i els rics. Se creu tant amb la beguda com amb Déu.

—Al dematí me prenc dues copes, a la tarde i a la nit altres dues—ens deia un veí nostre.

—Doncs altres tantes se'n bevia un conegut i està malalt.

El veí se queda una mica parat, però respón:

—Es que l'aguardent no seria prou fort.

Tu, veí, permaneixeràs sà perquè has tingut fe, car la fe salva en el cel i preserva de bacteries en la terra.

**

L'amic germanòfil, acosat per nosaltres, rondina. Bulgària capitulada; Turquia preparant-se per a la rendició;

Austria morta; Alemanya pregant un armistici... Però el germanòfil no's dóna:

—D'aquí a quaranta anys ho veurem.

D'aquí quaranta anys! Com hi ha hagut el supervivent de Waterloo i de Trafalgar, com hi havia el darrer voluntari de la guerra d'Àfrica, com encara existeixen amadeïstes, tindrem a Espanya els darrers germanòfils. Els sotscriptors d'*El Debate* seran com els d'*El Brusi*. Els fills se donaran de baixa, però sempre quedarà amb els guesos la seva lectura.

I dintre de quaranta anys se cridarà a Espanya: «Visca Alemanya!», de la mateixa manera que d'ençà de 1870 es crida «Visca el Papa-rei!»

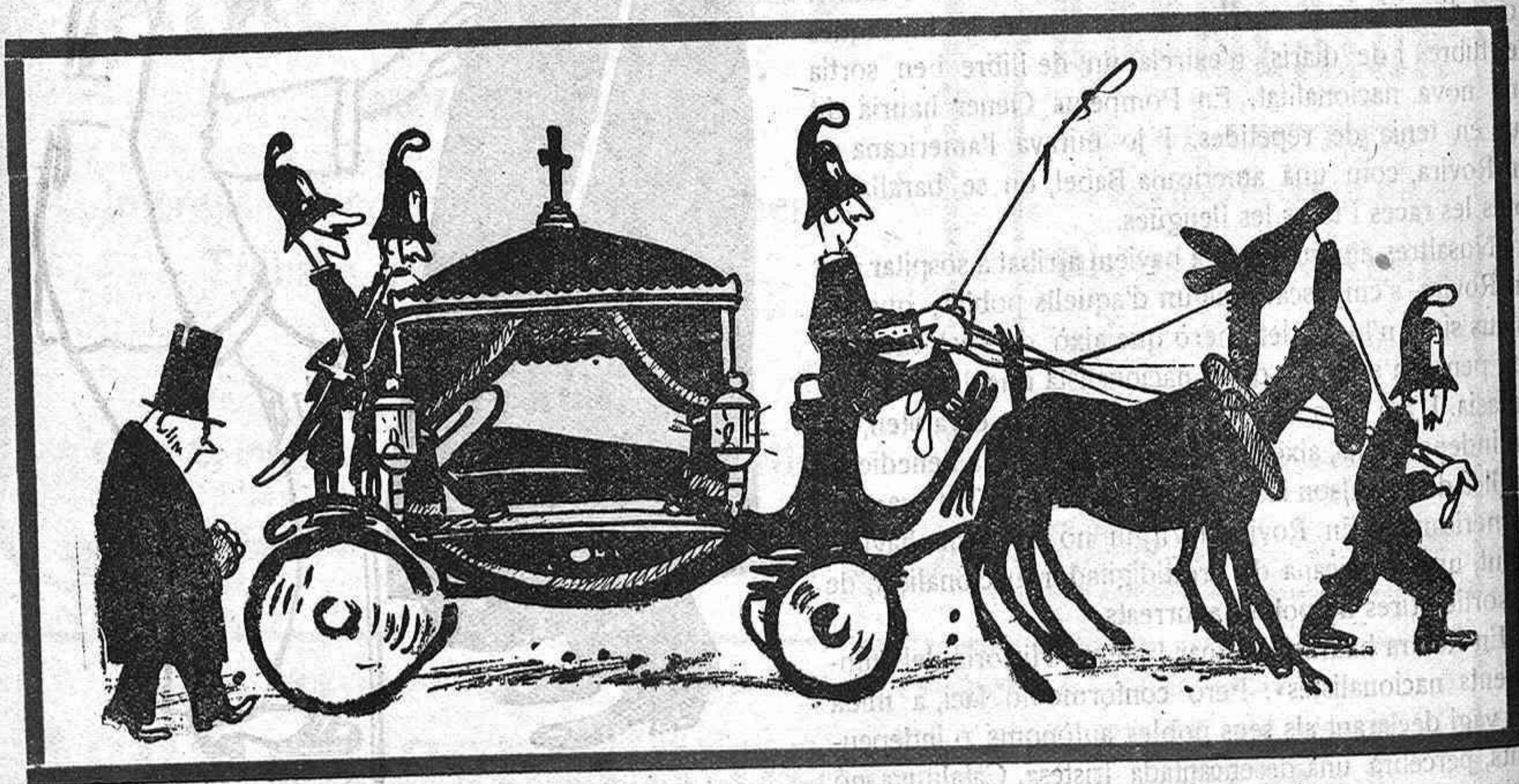
PARADOX

Els graus manen!

La companyia del capità Ramollot acabava de arribar a un bosc de cap endarrera després d'un llarg període de trinxeres.

Per acantonament, el coronel li havia designat una espaiosa masia que's trobava allunyada de poblat; pels voltants, ni una vila, ni un llogaret, ni res. I això era a uns quants kilòmetres de la línia de foc.

CUBRINT BAIXES D'ENTERRADORS

Podem dir que hem tingut sort de l'Esquadró de la Mort!...

—Que l'home vé del mico?... No ho crec; això és algú que vol desacreditar a la vostra família.

Una hora després de haver arribat, els homes graduats de la companyia, o sigui els oficials, capità, tinent i sergent, estaven de platxeria asseguts vora la llar en la gran sala-menjador de la masia.

De prompte, vegeren entrar una minyonassa fresca, guapota, morena, d'una morenor de pa de fora gustós i sanitos, i amb uns ulls negres i una robeta prima que convidaven a declarar-s'hi tot seguit.

Afegiu a tot això que els militars, sobre tot en el repòs de les batalles estan sempre en disposició de fer l'amor i compendreu aviat l'enamorament dels tres homes.

—Cristo, quina mossa!—exclamà per a si, al veure-la, el sergent.

—Caram, que és guapa!—pensà el tinent.

—Deu n'hi doret!... m'agrada!—digué a part el capità.

I cadascú d'ells se'n va anar al seu quarto a polir-se degudament per a entrar tot seguit en campanya amorosa.

El sergent fou el primer d'enllestir i baixà decidit a emprendre la minyona.

—Sap que és molt maca i molt aixerida, vostè? —començà a insinuar-li.

Aleshores el tinent arribà; i observant les intencions del sergent, va pensar: «Es precis treure'm aquest rival d'aprop.» I amb tò autoritari exclamà:

—Sergent!... Precisament el cercava. Com que l'ajudant està malalt, és precis que immediatament se'n vagi vostè a fer el servei de guàrdia.

El sergent no tingué altre remei sinó anar-se'n llençant un reneç entre-dents malhumorat.

El tinent, tot satisfet, se guaità de reull els galons de la mànega i pensà:

—La graduació tot ho pot!...

I aviat, refilant-se el bigoti, em-prenqué la minyoneta.

—Sap, senyoreta, que té uns atractius espeterrants?...

En aquest moment baixà el capità. Al adonar-se de les intencions del tinent, va arrugar el front, i pensà: «Es necessari que'm tregui aquest tipu de aquí!» I amb tò enèrgic de comandament, cridà:

—Tinent!... Precisament el cercava... Convé que vagi ara desseguida a fer un recompte dels queviures.

El tinent se'n anà remugant.

El capità, tot satisfet, se guaità de reull els galons de la mànega i pensà:

—La graduació tot ho pot.

I aviat, estirant-se la perilla mateix que el Tenorio en l'acte del convent, s'apropà a la minyona i li digué:

—Saps, noia, que ets graciosa i que estic boig per tu des de que t'he vist?

En aquest instant un soldat ciclista s'atura a la porta. Era el ciclista-ordenança del Coronel del regiment. Entrà i allargant un «part» digué:

—Mon capità; precisament el cer-

cava... El capità llegí:

«La companyia del capità Ramollot s'ha de traslladar immediatament al poble X.»

El capità, sortí d'allí donant-se a tots els diables.

Mitja hora més tard el capità, el tinent i el sergent abandonaven la masia, amb els seus homes.

I mentre anaven carretera avall, el soldat-ciclista s'els guaitava tot abraçant i fent festes a la minyona fresca, guapota, morena, d'una morenor gustosa i sanitosa com a del pa de fora.

J. F. OSWALD

CONTRA LA "GRIPIA"

—Abeca, noia; sempre val més agafar la mona que la "passa".

A CAU D'ORELLA

Bisbes i morts

An En Pompeius Gener li atribueixen un acudit que ja ha repetit tota la ciutat. Es aquell dels bisbes que vingueren per la Mercè. «N'han vingut tants—digué En Peius—que fins n'hi han tres de repetits». Bé, doncs ara els bisbes s'han tornat morts. L'acudit d'En Peius s'adapta a les circumstàncies. I En Peius torna a dir:

—Mireu si n'hi hagueren de morts ahir, que fins n'han trobat de repetits.

La gràcia de l'acudit subsisteix amb els morts com la tenia amb els bisbes. En Rusiñol la vol repetir en la penya del Dr. Turró per a espantar una mica els microbis.

—Escolteu, Turró, un xistu d'En Peius.

I el repeteix: «Mireu si en vingueren de bisbes per la Mercè, que fins n'hi havien de repetits.»

El Dr. Turró no riu, obre els ulls, se posa més serio, junta les celles i respòn:

—Què vol dir repetits?

Ja no hi ha xistu. Els savis no han fet mai col·lecció de segells, ni de fototípies, ni de caps-i-cúes. El savi aplica l'anàlisi, i un acudit amb lògica i microscopi ja no és acudit.

Lo més extraordinari

Aquest amic nostre ha vist tot lo més gros que ha succeït a Barcelona: bombes, epidèmies, fusellaments, setmanes tràgiques, manifestacions, atentats, i, no obstant,

encara ha pogut veure quelcom d'extraordinari amb aquesta passa. Quan el còlera se'n morien més, quan la grip de l'any noranta hi havien més malalts, però...

—Avui—ens ha dit esverat—he vist a la Rambla una rúa de morts!

Però un altre amic, que venia de l'enterrament del pobre Morató, vol explicar-nos un altre episodi extraordinari:

—Hem esperat a que portessin el cotxe dels morts més d'una hora, i com que encara no venia, els capellans, impacients, s'han dispersat, cercant altres morts; tres per amunt, dos cap avall, altres dos cap a l'esquerra...

El nostre amic ens confessà, tot temerós:

—El clero té d'atacar en guerrilles!

El termòmetre

La nova de la malaltia d'En «Xenius» va entristir a la famosa penya de l'Ateneu. Ni Déu, ni el Destí, podien permetre una desgràcia estúpida. Que's morís tota la humanitat de inanició, però ell, En «Xenius»...

Perquè podia ésser germanòfil, poseur, desagradable, lo que's volgués, però era una de les nostres grans intel·ligències, tenia una obra a complir, amb tot lo demés que's pot suposar en la unanimitat d'unes lloances. Ni una discrepància de judici. L'admiració i la tristesa s'acoblaven.

I la milloria s'inicia i s'accentua. Un dia s'afirma que té una magnífica convalescència. El termòmetre no marca ni una dècima... Al cap d'una estona, un deia:

—Aquest «Xenius», que ara que ja està bò podem tornar-lo a maltractar una mica...

PLUJA

Al despertar-me des de'l llit, sentí que plovia molt, molt i amb aigua espessa, res d'aquells regalims tant graciosos, no semblava que plogués com si tressin galledes d'aigua d'un quint pis al carrer.

M'he abrigat, ben abrigat i sense treure dels llençols més que la punta del nas, esperí que la mare vingués a estirar-me pels peus, a dar-me dues patacades i a descotjar-me finalment per a poder vestir-me, dar-me esmorçar i enviar-me a estudi.

Benauradament no ha estat aixís avui. La mare ha entrat en ma cambra i sense tocar-me en veu baixa m'ha dit:

—Ramonet, que dorms?

Jo mut.

—Ramonet, que dorms?

Muts.

—Ramonet, que dorms?

Jo com si res; però aleshores ella, plaf! patacada i un gran crit:

—Prou comèdia! No facis el ximple.

—Mamà!

—Mamà orgues. Perquè fas el beneit si pot saber-se?

—Mamà... Si ja em llevo.

—Calla. Avui faràs festa. Plou massa. No vas a estudi. Estigues quiet al llit que jo surto un moment.

Sembla que això hauria tingut d'omplir-me d'alegria eh? doncs no. M'ha semblat desseguida que dormia so-

bre un munt d'ortigues, i encara ella no ha donat el cop de porta m'he llevat i sense rentar-me la cara (oh! gran satisfacció) amb els cordons de les botines sense nuar i la clenxa sense fer, furtats un mòs de pa i mitja presa de xacolata, m'he escapat al carrer darrera d'ella.

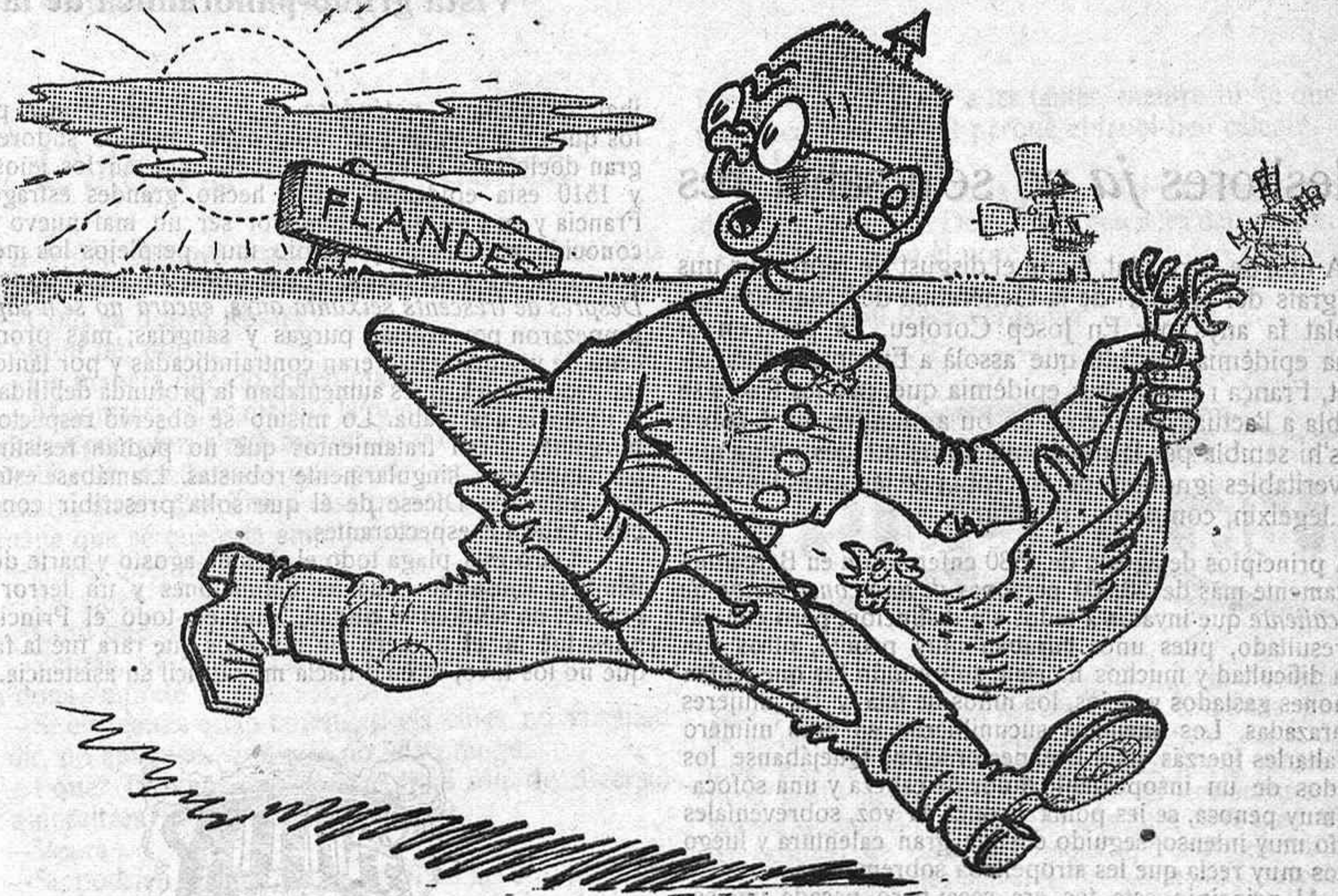
Si s'ha de dir la veritat me he divertit allò de primera. Com que duia un paraigües molt gran me situava sota les gàrgoles de les misses on l'aigua queia a raig, i quan tenia el paraigües ben mullat esperava que sortís alguna dona i aleshores el feia girar vertiginós i la refrescava an ella. Prou sortia de la església però el certus és que al sentir l'aigua del cel deia més renecs que una rata pinyada al acostar-li al morro un misto encès.

Divertint-me aixís m'he trobat amb un desconegut que menjava pa i figues, i com que dos sempre fan més broma que un, ens ajuntàrem i partírem les provisions. Ell menjà xacolata i jo figues. Després ens traguèrem les sabates tots dos i jo els mitjons (ell no en duia) i prenguerem un bany de peus. Dic un bany i dic mentida, en prenguerem quinze o vint perquè com tots els sòts eren més plens de fang que d'aigua en comptes de rentar-nos ens embrutàvem. Per fi en la font aquella del carrer de la Cucurulla aconseguírem netejar-nos i ens tornàrem a calçar.

Després a la Rambla ens divertírem molt veient els esquixos que fan els tramvies. A la Plaça Reial vegerem als bombers treient l'aigua que hi havia a un soterrani i finalment perquè jo volia anar amunt i ell avall ens barrallarem.

Era un trinxeraire i naturalment m'ha guanyat. Després de revolcar-me per terra, de fer-me menjar fang, de trencar-me el paraigües, fugí amb la gorra...

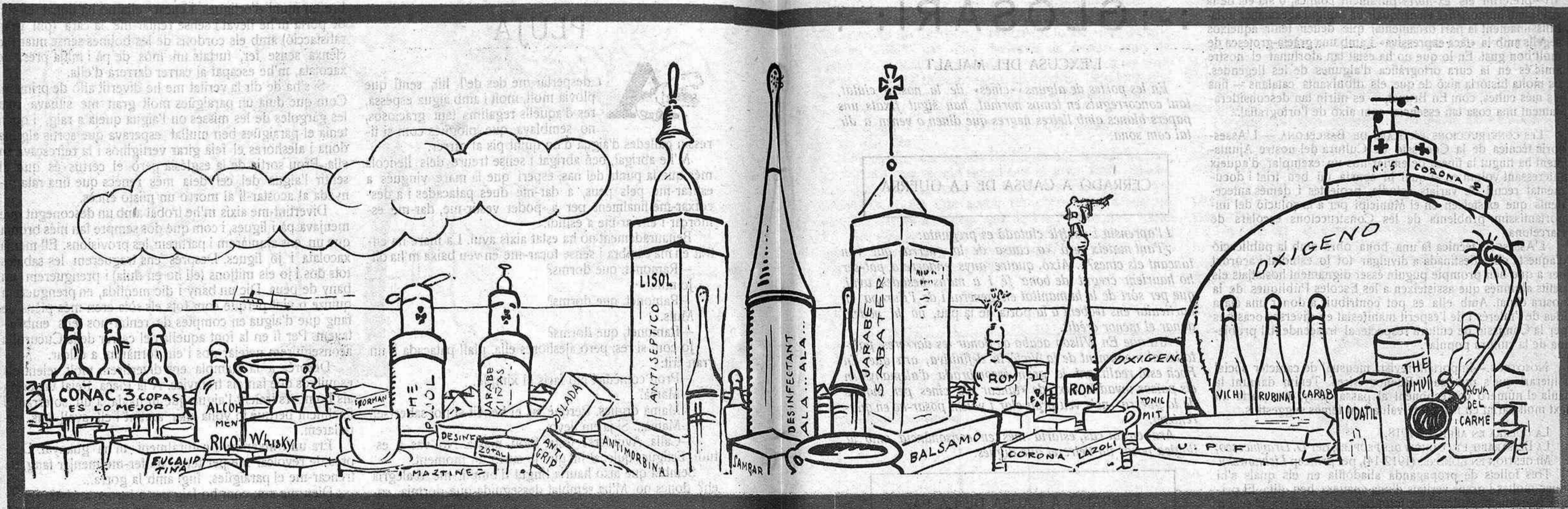
Dieu-me ara; com ho faig per a tornar a casa?

EN MARQUINA, TRADUIT ÀL ALEMANY

Extraordinària representació de *En Flandes se ha puesto el sol.*

Vista gripio-panoràmica de la ciutat de Barcelona, en l'any de la poca-gràcia de 1918

(Denguerreotip Picarol)

Aleshores ja no se'n sabia res

A títol de curiositat, tenim el disgust de reproduir uns paràgrafs del «Dietari de la Generalitat de Catalunya» espigolat fa anys per En Josep Coroleu. Es parla en ell d'una epidèmia terrible que assolà a Europa, principalment, França i Catalunya; epidèmia que, per les traces se sembla a l'actual *passa* com un ou a un altre ou. I, sobre tot, s'hi sembla per la desorientació de metges i higienistes, veritables ignorants del microbi i de les seves facècies. Llegeixin, comparin i meditin:

A principis de agosto de 1580 enfermaron en Barcelona súbitamente más de 20.000 personas de una constelación de aire caliente que invadía a todos sin distinción, pero con vario resultado, pues unos curaban muy pronto, otros con suma dificultad y muchos morían, sobre todo los que tenían pulmones gastados y viejos, los niños de teta y las mujeres embarazadas. Los ancianos sucumbieron en gran número por faltarles fuerzās para la expectoración. Quejábanse los atacados de un insoportable dolor de cabeza y una sofocación muy penosa, se les ponía bronca la voz, sobrevenían un frío muy intenso, seguido de una gran calentura y luego una tos muy recia que les atropellaba sobremanera.

— Al principio esta tos era seca; pero pasada una semana — a veces dos — esputaban abundantemente. Aquejábanse durante toda la enfermedad una gran postración acompañada de inapetencia y hacia el fin de aquella muchos se

iban de cámaras, notándose que solían curar más pronto los que en el postrer período tenían copiosos sudores. Un gran doctor de la época recordaba que en los años 1507 y 1510 esta epidemia había hecho grandes estragos en Francia y en Cataluña y que por ser un mal nuevo y desconocido estaban al principio muy perplejos los médicos acerca de su tratamiento. (Com ara... El mateix que ara... Després de trescents seixanta anys, encara no se'n sap res.) Empezaron por recetar purgas y sangrías; mas pronto se echó de ver que éstas eran contraindicadas y por tanto contra-productentes, pues aumentaban la profunda debilidad que la dolencia acarrea. Lo mismo se observó respecto a los purgantes. Eran tratamientos que no podían resistir sino las naturalezas singularmente robustas. Llamábase este doctor Vatlleiriola. Dícese de él que solía prescribir con muy buen éxito los expectorantes.

— Duró esta plaga todo el mes de agosto y parte de septiembre, causando muchas defunciones y un terror muy grande, no sólo en la ciudad, sino en todo el Principado, pues fué tal el número de atacados que rara fué la familia que no los tuvo, lo cual hacía muy difícil su asistencia.

L'alegria de les dones

He trobat a donya Rosa, una senyora que toca als quaranta si no n'ha passat i entre tots hem fet diàleg:

— Com va donya Rosa?

— Molt bé, noi.

— De manera que no tenen malalts?

— Al contrari. Tinc malalta la minyona, la portera, que m'anava a comprar, s'està morint, jo ara vinc de la Boqueria de buscar uns llussets que porto aquí (senyalava un cenatxet) i abans d'arribar a casa pujaré a la de la meva germana que sé que està empitjorada.

— Ara sí que no l'entenc.

— Per què?

— Com que diu que va molt bé.

— Veuràs, al revés d'altres vegades, avui com avui, una dona s'entreté.

— Si els teatres estan tancats, si els cines no encenen vui dir, no apaguen, si al café no hi va ningú.

— I què? Tú creus que aquests llocs són de diversió per a nosaltres, les senyores de sa casa?

— Veurà...

— Sí, podrien ser-ho. Millor, deurien ser-ho, però no ho són. La dona de sa casa n'és esclava de la tal i té de contemplar com cada dia o cada nit, després de sopar, el company, diguem-ne espòs agafa el berret, obre la porta

i se'n va per a tornar a les tantes, mentre tú te quedas a casa escalfant-li el llit perquè el trobi ben calentó.

— I ara?

— Ara amb això de la passa i del no haver-hi comèdies i aquest bé de Déu de pluges, a les deu ja som al llit i ens llevem quan el porc canta.

— Això sí que deu ésser un cine!

— Descarar! Poca vergonya!

EX-LIBRIS, per Llorenç Brunet. — Aquest distingit dibuixant, prou conegut dels llegidors de L'ESQUELLA per haver fet en ella nombroses campanyes artístiques, acaba de observar-nos amb dues col·leccions de *Ex-Libris* sortits del seu llapic fàcil i elegant. Formen dites col·leccions una sèrie de segells simbòlics-humorístics i una altra en la qual hi consten *ex-libris* de caràcter personal o d'encàrreg sobre temes originals de distintes maneres, procediments i transcendència. En tots ells s'hi observa l'estil personalíssim de l'autor, que en cap gènere es destaca tant com en aqueix amb que's presenta avui al públic. Nosaltres—miserables profans en el seu

art—preferim els *ex-libris* purament còmics, o sia els de la col·lecció humorística en els quals ha sapigut agermanar notabilíssimament la part ornamental que deuen tenir aqueixos segells amb la «taca expressiva» i amb una gràcia-grotesca de molt bon gust. En lo que no ha estat tan afortunat el nostre amic és en la cura ortogràfica d'algunes de les llegendes. És molta història això de que els dibuixants catalans — fins els més cultes, com En Brunet, — es mirin tan desconsideradament una cosa tan essencial com això de l'ortografia!...

LES CONSTRUCCIONS ESCOLARS DE BARCELONA. — L'Assessoria tècnica de la Comissió de Cultura del nostre Ajuntament ha tingut la finesa de enviar-nos un exemplar d'aqueix interessant volum en el qual hi consta un ben triat i documentat recull de variats estudis, projectes i demés antecedents que existeixen en el Municipi per a la solució del importantíssim problema de les Construccions escolars de Barcelona.

L'Assessoria tècnica fa una bona obra amb la publicació d'aquesta obra destinada a divulgar tot lo estudiat i acordat per a que ben prompte puguin ésser dignament hostatjats els petits alumnes que assisteixen a les Escoles Públiques de la nostra ciutat. Amb ella es pot contribuir a donar una clara idea de l'interés i de l'esperit manifestat en diverses ocasions per la Comissió de cultura respecte al trascendental problema de la cultura popular.

NOSOTROS.—Important revista mensual de caràcter social i literari que's publica a Buenos Aires. Tenim damunt la taula el número corresponent al passat juny, que porta un text molt variat en firmes de valua i en temes suggestius.

LA GUERRA EN ABRIL DE 1918,

LA BESSARABIE ET LE DROIT DES PEUPLES, per *D. Draghicesco*,
MI GESTIÓN EN LONDRES (1912-14), pel príncep *Lichnowsky*.

Tres follets de propaganda aliadòfila en els quals s'hi diuen moltes i grans veritats d'una manera ben dita. El primer reproduceix esplèndides fotografies de la guerra, el segon conté un pròleg del diputat Fournol, i el tercer un prefaci del conegut escriptor Ramir de Maeztu.

POESIES, per *Melcior de Palau*. — Es el fascicle núm. 285 de la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular». Un llibret que's vendrà, perquè ja sabem que En M. de Palau era un bon poeta que tan bé ho feia en castellà com el nostre idioma.

LAS MODERNAS HUMANIDADES. — Follet de propaganda esperantista, editat per la «Federació Zamenhof». S'hi demostren en ell els aventatges d'una ensenyança clàssica donada als alumnes d'una escola elemental.

DRETS DE LA PROVIDÈNCIA. — Drama valencià en tres actes i en vers, original de F. Palanca i Roca. El publica la revista semanal *El cuento del Dumenche*.

MONTMARTRE. — Comèdia en dos actes, de Pierre Frondaie, traduït per S. Vilaregut. Com sabran els nostres llegidors constituï aquesta obra el gran èxit teatral del «Espanyol». Ha sigut editada per *La Escena Catalana*.

ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR. — Havem rebut d'aquesta simpàtica associació cultural un follet explicatiu dels projectes que té per al curs 1918-1919. S'hi detallen grans esperances que desitgem esdevinguin realitats. També tenim a la vista *Excursions*, noticiari mensual de la Secció Excursionista de la mateixa entitat.

SEPT SCIÈNCIES

:-: GLOSARI :-:

L'EXCUSA DEL MALALT

En les portes de alguns «cines» de la nostra ciutat, tant concorreguts en temps normal, han sigut fixats uns papers blancs amb lletres negres que diuen o venen a dir tal com sona:

CERRADO A CAUSA DE LA GUERRA

I l'aprensiu i pacífic ciutadà es pregunta:

¿Tant mateix serà «a causa de la guerra» que van tancant els cines?... Això, quatre anys endarrera, pot-ser ho hauriem cregut de bona fé i a mans besades; avui, que per sòrt de la humanitat en general i de l'Europa en particular ens trobem a la porta de la pau, no hi podem donar el menor crèdit.

Ara que En Wilson acaba de donar les darreres pale-tades al monument de la Victòria definitiva, ara que En Foch està realitzant la gran escombrada d'alemanys en els països invadits, això de «tancar els cines per mortus de la guerra» no's veu prou clar i volem posar-ho en quarrentena.

Ara, en tot cas, estaria més en consonància amb la llògica posar un lletreret que digués:

CERRADO A CAUSA DE LA PAZ

I l'aprensiu i pacífic ciutadà es pregunta:

¿Deu ésser a causa de la guerra sorda que la pesta i la misèria estàn fent als «dixosos» neutrals, això de que en «pleno èxito» els afortunats cines s'hagin vist obligats a tancar?

Això ja és més possible. Es quasi segur. Posem-ho a verídic, sinó que als senyors del film els manca la sinceritat de confessar-ho.

XARAU

PICADES

ECRISTINA quina mandra!

Aquesta «passa» ens treu la inspiració i... fins ens sembla cosa totalment impossible que els nostres poetes puguin «tirar», encara avui a tots els jocs florals que s'anuncien als pobles de Catalunya.

An En Tenu, fa una pila de dies que no li surt res, però perquè no sigui dit que la mandra és una cosa eterna, donarem per acabada la gripia i *volveremos a las andadas* que diuen en el nou idioma dels «caps grossos» de «La Lliga».

Pensàvem parlar avui d'En Francisquet i d'En *Vento-sita*—que li diuen les *niñas bien*;—però ho deixarem per la nova temporada «banyística ministerial», i molt cuida-do amics en no interpretar malament lo de «banyística», que no's tracta pas d'un derivatiu de *banyes* sinó de *banyes*. Avui anem a parlar de la més eminent de les emi-nències, i ja poden comprendre els nostres llegidors que no pot ésser ningú més que el gran, l'immens, l'espète-rrant Pich i Pon, i Repicó.

I tractant-se de coses d'En Pich què millor títol que el de «Picades»?

Doncs, si... una vegada En López de Sagredo va por-tar a firmar una sèrie d'expedients al gran Pich, relacio-nats amb la Exposició de Indústries Elèctriques, que tindrà lloc el dia que acabin les obres... de la Sagrada Família, que és lo mateix que dir l'any de la picó. Quan En Pich i Repicó havia firmat una sèrie d'expedients, el gendre d'En Weyler li recomanà amb molt interès que es fixés amb un assumpte urgent.

En Pich respongué:

—Mire Vd. Lopas, déjame estar hoy, que con tantos asuntos se me arma un *marramango* en la cabeza que no sé lo que hago.

Una altra vegada va anar-lo a trobar una comissió de veterinaris per a parlar-li d'un assumpte relacionat amb la concessió d'uns «subsídís»; però el primer pel·licoler de Espanya contestà tot esglaiat:

—No, no, de cap manera, no em parlin de *suicidis* que això és una coacció!

Un dia, una altra comissió d'empleats de l'Ajunta-ment anà a trobar-lo per a demanar-li que fos una mica indulgent en certa qüestió, però el company de *don Pel-macio*, contestà amb *aplom senatorial*:

—Hay que cumplir haiga lo que haiga, que hay unos *vientos d'En Foronda* que no... hay más remedio que ser inexactable.

Un altre dia—que tots recordareu—a la sortida d'un miting de la Sala Imperi, l'Ossorio Gallardo fou agredit per uns *jóvenes bárbaros*; però, el nostre Pich els desau-toritza públicament dient:

UNA DESAPRENSIVA

—No se'ls creguin als higienistes. Si això del contagi fos veritat, jo a hores d'ara ja l'hauria agafada.

—Es cierto que unos jóvenes *arbolando* revólveres, cometieron el atentado; *paró* nos hemos reunido los «pronombres» del partido y los hemos desautorizado.

I per fi, el primer dia que el nostre Pich va anar al Senat, era tanta la emoció, que va ensepegar a l'anar a pendre seient.

Un *ungier* el va agafar a temps i l'elèctric radical li donà les mercès amb la següent frase:

—Muchas gracias, ha venido de un tris que no me «facturo» un brazo.

En Pich sempre serà el més «charlotesc» dels nostres homes! Que visqui, que riurem!—TENU

Xisto (Una mica fusellable, però vajal..)

Quina diferència hi ha entre Dante Allighieri i un taverner?

—.....

—Dante Allighieri escampava versos divins, i un taverner escampa vins diversos.

—Quina gràcia!... Fins que li heu vist el «dalxò» no heu dit que era gallina.

TELÓ ENLAIRE

ROMEA

Homenots!, d'En Lambert Escaler, és una bonica comèdia que diverteix pel sens fi d'acudits i de situacions còmiques que conté. Fa un grapat d'anys va estrenar-se amb el títol de *Una poma per la set*, i referint-nos a ella podem dir que els anys han passat en và, doncs se conserva fresqueta com una rosa i aixirida com un pèsol. Ara ha canviat de nom degut a la nova ortografia; l'obra s'hauria tingut de titular «Una poma per a la sed», i és clar que això d'una *poma-pera*, resultava una aberració, una cosa contra natura o un xisto socorregut.

Els populars comedians del «Romea» senyors Mir, Aymenrich i Font hi estan de primera.

Aquesta comedieta i el sainet de gran èxit *Nuvis a Montserrat*, en el qual s'hi fan aplaudir per l'excelent execució tots els artistes de la companyia — més n'hi hagués! — han sigut les dues obres sostingudes en els cartells durant la present setmana. I en temps normal aqueix programa còmic se repetiria dotzenes de representacions. Tot Barcelona aniria a aplaudir al *Senyor Ambrós* i a la *Senyora Genoveva* de *Els nuvis*, de quals personatges En Mir i la Arquer ne fan dues veritables creacions.

—Per a ahir, dijous, estava anunciada la primera representació de l'obra d'espectacle per a infants *La xinella preciosa o Galdric i Guiomar*. La setmana que vé tindrem el gust de dir-ne alguna cosa. També es prepara per a un d'aquests dies l'estrena de *Don Joan*, obra d'espectacle i de circumstàncies tenoriesques.

POLIORAMA

Un bon èxit de rialles constitueixen les representacions, en aquest teatre, de la astracanada d'En Seca *La barba de Carrillo*. L'obra no té gaire solta, però el diàleg està empedrat d'acudits abracadabrants i de situacions grotesques que obliguen al espectador a apretar-se la panxa amb les dues mans.

Veritat és que els actors de la companyia Larra-Güell-Asquerino són artistes graciosos que s'adapten molt bé a aqueix gènere de comedies.

ALTRES TEATRES

Setmana dolenta ha sigut aquesta pels espectacles barcelonins. Entre la «passa» i el mal temps, han sigut molts els teatres i cines que s'han vist obligats a tancar les portes.

El dilluns un sol teatre tingué obert i encara amb escassíssima concurrència: el «Nuevo».

Han deixat de funcionar temporalment, entre altres, el «Victòria», el «Goya», el «Novedades» i el «Español», deixant de treballar i de guanyar-se les vesses amb tal motiu un grapat de centes persones.

Comprenem el *cerrojazo* de aqueixos empressaris que, davant del pànic

de la gent amb motiu de l'epidèmia, pànic augmentat per les brometes de les autoritats que recomanen no vagin els ciutadans a divertir-se, no's resignen a seguir perdent els seus cabals. Sobretot tractant-se d'empresaris negociants, que no obren per patriotisme i que no tenen «fondos de reserva» per a perdre'ls deliberadament, com succeeix amb algun abnegat, que Déu li premii els bons intents.

Sortosament aqueixa anormalitat no durarà gaire. La «passa», tant mateix, sembla que minva, i d'aquí pocs dies tornaran a obrir les portes tots o quasi tots els teatres que ara han plegat per força major. El propi «Teatre Espanyol», segons notícies que creiem autoritzades, tornarà a funcionar demà o passat demà amb la mateixa companyia Borrás representant-se el *Don Joan* amb el magnífic aditament de la preciosa obra *Montmartre*.

Ho celebrariem, i fem vots per a que vingui una ferma rescabada ben aviat.

Els deportes

Diumenge començà el Campionat de futbol. I amb ell les grosses preocupacions dels nostres aficionats.

Qui serà campió?, se pregunten tots. I l'interrogant sura enlaire, menaçador com una epidèmia.

Segons els resultats tècnics de diumenge, van davant el *Barcelona* i l'*Español* i segons *España* i *Inter*, però sobre aquests fonaments no s'hi pot sentar cap deducció, i encara que el triomf més gros correspon al *Barcelona*, que anà a jugar a càrrec de *Sabadell*, a qui li feu *sabatera*, mentre els espanyols i espanyistes ho feien (molt malament, per cert) a casa seva pròpia, no's poden fer conjectures, perquè el futbol té moltes sorpreses, i avui per tu i demà per mi.

Volem dir que *rira bien qui rira le dernier* i etcètera, que diu la nostra criada.

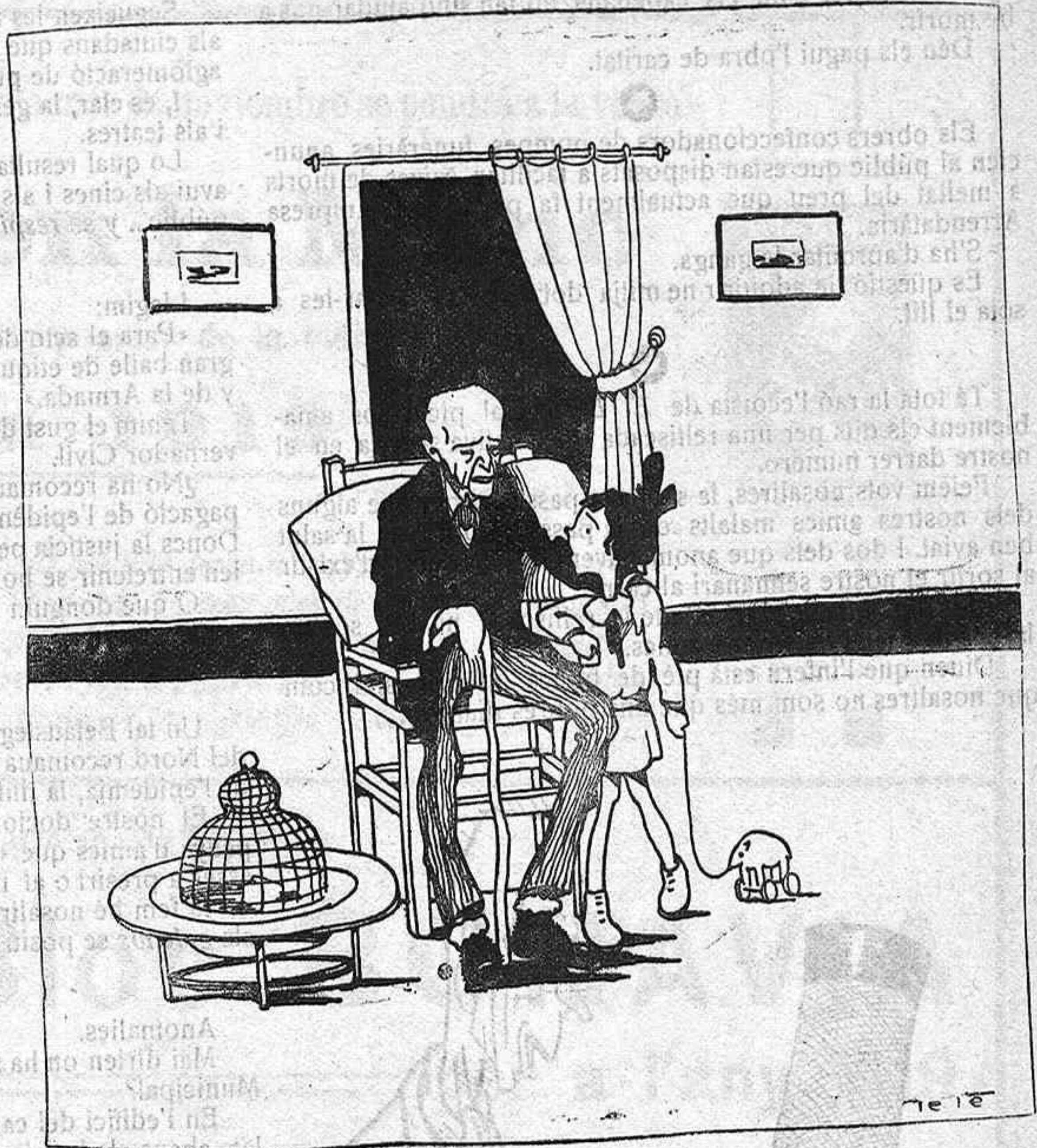
Per cert que al governador, assessorat per la Junta de Sanitat, se li havia ocorregut fer suspendre els partits de diumenge, amb l'excusa de l'aglomeració de gent. Com si un camp de futbol fos un teatre o un cine! Si és més sà que les places de toros!

Sortosament, els prohoms de la Federació anaren a desfer aquest mal-entès, i els partits s'autoritzaren.

Sobre això tan estrany ens han donat una explicació que no garantim, però aquí va:

Sembla que un important Club, que té algun jugador malalt, va insinuar a un notable metge de la J. de S., soci seu, la conveniència de suspendre els partits per a defensar als futbolistes de l'epidèmia regnant. La qüestió era passar una setmana, a veure si es posaven bons els jugadors, i no hi havia perill de perdre. I d'aquí va venir la gestió de l'esmentat metge i de la J. de S., prop del governador.

Repetim que això ho donem a títol de rumor i sense cap garantia, perquè lo mateix pot ésser veritat que semblar una

—I per què en diuen passa?
—No ho sé, noia. Deu ésser perquè en passa els taps molt aviat.

invenció d'un Club contrari. Però la política futbolística té coses tan estupendes, que vagin vostès a saber...

En fi, la qüestió és que el Campionat va endavant.

Encara que sigui a *trucos* d'equivocar-nos (diumenge passat sols ens equivocàrem d'un punt), anem a fer un xic l'ofici desacreditat de profetes.

Per al diumenge vinent *Madame no t'hi fixis* ens diu: L'*Inter* guanyarà al *Sabadell*, el *Barcelona* a l'*Español* (ai, ai, ai!) i... l'*Athlètic* empatarà amb l'*España* (bufa!).

Consti que sols tenim dubtes sobre el darrer resultat. Els altres ens semblen molt lògics, després de veure com jugaven tots plegats l'altre dia.

Amb això, que tothom hi faci el que pugui. Amén.

FLV

ESQUELLOTS

De què parlar que no sigui de la passa?

Per dissort aqueixa és l'actualitat més actual de Barcelona. La mort és avui, com ara fa vuit dies, el *clou* de la vida barcelonina. Havem arribat a les trescentes defuncions diàries.

En aquesta època es preparava la gent per a la *Diada dels difunts*. Enguany els aficionats al culte macàbric han pogut atipar-se'n. Cada dia és el Dia dels Morts.

I entretant els metges... encara no saben de què va: desconeixen el microbi i les seves característiques com nosaltres desconeixem la trigonometria.

Els metges, com els capellans, no fan sinó ajudar-nos a bé morir.

Déu els pagui l'obra de caritat.

Els obrers confeccionadors de pompes funeràries anuncien al públic que estan disposats a facilitar caixes de morts a meitat del preu que actualment fa pagar-ne la Empresa Arrendatària.

S'ha d'aprofitar la ganga.

Es qüestió de adquirir-ne mitja dotzeneta i guardar-les a sota el llit.

Té tota la raó l'ecoista de *El Liberal* al picar-nos amablement els dits per una relliscada informativa soferta en el nostre darrer número.

Feiem vots nosaltres, la setmana passada, per que alguns dels nostres amics malalts de la passa recobressin la salut ben aviat. I dos dels que anomenavem havien deixat d'existir al sortir el nostre setmanari al carrer.

Inutil dir que, molt més que la relliscada nostra, sentim la caiguda fatal dels bons amics.

Diuen que l'infern està plè de bones intencions; i com que nosaltres no som més que uns pobres diables...

—Li venia a anunciar que don Ernest és mort.
—Don Ernest?... Pobre senyor, tan ric que era!...
Quan l'enterren?
—Demà a les dotze, però no se sap encara si seran les del mig dia o de la nit...

Segueixen les autoritats amb els seus tretze recomanant als ciutadans que no concorrin als locals tancats de molta aglomeració de públic.

I, és clar, la gent se les escolta i ha deixat d'anar als cines i als teatres.

Lo qual resulta una bestiesa de les més grosses. Perquè avui als cines i als teatres és on hi ha menys aglomeració de públic... y se respira mejor.

Llegim:

«Para el acto de su inauguración oficial, se anuncia un gran baile de etiqueta en los salones del Círculo del Ejército y de la Armada.»

Tenim el gust de denunciar aquesta notícia al senyor Governador Civil.

¿No ha recomanat ell, com mida higiènica contra la propagació de l'epidèmia, el tancament de les sales de ball?... Doncs la justícia per a tots o per a ningú. Res de ball. Si volen entretenir-se honradament que facin el set i mig.

O que donguin un *asalto de armas*, que estaran més en caràcter.

Un tal Belaustegigoitia, metge de cap allà les províncies del Nord recomana públicament com a preservatiu i curatiu de l'epidèmia, la tintura de iodo.

El nostre doctor Turró, al enterar-se'n, va dir en una penya d'amics que «aqueix metge a hores d'ara ja tindria de ésser a presiri o al manicomi».

Ja fem bé nosaltres de no volguer agafar la passa fins que els *galenos* se posin d'acord!...

Anomalies.

Mai dirien on ha sigut instal·lat el servei oficial de Higiene Municipal?

En l'edifici del carrer del Governador on hi havia instal·lats abans els Jutjats.

Seria cas de preguntar-li an aquell edifici porc i indecent, vergonya dels nostres temps:

—Y a usted quien le higieniza, amigo?

S'ha ordenat als propietaris de Barcelona que, en el terme de mig any, instal·lin *waters* en tots els pisos de les seves respectives cases.

Naturalment, obligats per la força—si l'Ajuntament no arronça—els propietaris acataran la disposició.

Però ells sempre tenen la paella pel mànec: posaran els *waters* i posaran els lloguers als núvols.

Es dir, als núvols ja hi són; a les regions extra-atmosfèriques.

Obituari.

La setmana darrera, moriren a Barcelona, víctimes de la maleïda passa, dos bons amics nostres, el conegut escriptor periodista i autor dramàtic Josep Morató i Grau, i el distingit literat i artista Alexandre Soler.

Ambdós moren joves, en la plenitud de les seves facultats, i ambdós tenien, a part d'excel·lents mèrits personals, un extraordinari dò de simpatia.

Ha mort també, darrerament, el dimarts d'aquesta setmana, el propietari del diari *Las Noticias*, don Rafel Roldós, home de grans iniciatives periodístiques i un dels primers propulsors de la propaganda per l'anunci a Barcelona.

D. E. P.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

En los primeros dias del próximo mes de noviembre se pondrá a la venta

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia popular de la vida práctica

para 1919

En rústica: 1'50 ptas.

Encuadernado: 2 ptas.

*NOTA: A los señores corresponsales que hasta la fecha no hayan formulado el pedido, les suplicamos que lo hagan a vuelta de correo, pues de no tenerlo en nuestro poder a fin del corriente mes, es muy probable que no podamos servirles ningún ejemplar, ya que los pedidos de **El Año en la Mano, para 1919** que tenemos recibidos, casi cubren todo el tiraje de la numerosa edición*

ACABA DE SORTIR

Bloc BONAVIA

per a l'any 1919

CALENDARI CATALA

Tamany 16 per 10

Literatura, poesies, contes, anèdotes, tradicions, humorades, història, patriotisme, els vells carrers de Barcelona, etc. etc. **Preu: 1'40 ptes.**

Dijous que vé, dia 31

L'Esquella de la Torratxa

NUMERO EXTRA

Diada de morts Dedicat als vius

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

Madame Justícia s'és feta republicana

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 4155

SABATES

vellut superior, folro de pell, tall «Bebé» alt, n.º 4155 Ptes. 12'50

Núm. 2754

Borceguíns i Polaques

vedella oscària negra, puntera sense trepar, cosides, n.º 2754. Ptes. 15

Núm. 4161

SABATES

vellut anglès, tall copete, de gran moda, n.º 4161. Ptes. 12'50

Núm. 4112

BORCEGUÍNS

vedella oscària negra, forma «Villarejo», cosits, n.º 4112. Ptes. 17'50

Núm. 1831

SABATES

dórgola glacé, taló de sola, clavades, núm. 1831. Ptes. 8'25

PALACIO DEL CALZADO

Per a que el públic pugui adquirir calssats sense l'augment de preu que tenen actualment, aquest Baçar ha posat a la venda diferents models, de fabricació recent, a propòsit per a senyores, senyors, nenes i nens, titulant-los per sos preus limitadíssims

CALSSATS POPULARS

aquests calssats només se venen a la menuda, amb garantia de que, per baix que sigui el preu, no tenen cap mena de reforç de cartró

Núm. 123

BORCEGUÍNS I SABATES

de calcuta oscària, xanelo partit, tot sola, núm. 123. Ptes. 9'50

Núm. 2721

SABATES

xarolina, tall doble, braçalet, taló Lluís XV, n.º 2721. Ptes. 20

Núm. 1808

BORCEGUÍNS

dórgola negra, canyes fantasia, colors negre, gris i plom, puntera trepada, cosits, n.º 1808. Ptes. 21'50

Núm. 1917

SABATES

Victòria color, tall tres tires, taló Lluís XV, n.º 1917. Ptes. 10

Núm. 782

BORCEGUÍNS

senyor, panyo negre, entresola de feltre, folro de sobrerroba, n.º 782. Ptes. 7'50

Núm. 4153

SABATES

vellut negre, clase forta, taló folrat, folro de pell, n.º 4153. Ptes. 8

Els homes pràctics i elegants
compren els calssats fets en el
Palacio del Calzado